

Halfjaarlijkse rapportage OCO

Nog een belangrijke vraag aan ‘de kijkers thuis’:
“hoe lang is jouw moeder in velletjes wc-papier?”

Voorwoord

Het eerste deel van dit verslag volgt de structuur van het meerjarenplan, met een korte verslag van de daarin beschreven vijf functies: (1) de informatievoorziening, (2) individueel advies, (3) signalering en analyse, (4) collectieve belangenbehartiging, (5) gemeentelijk beleidsadvies.

Daarna komen drie projecten aan bod: versterking medezeggenschap, versterking transparantie en dialoog, en het vervolg op het project Mbo-desk.

Vervolgens worden ontwikkelingen omtrent de organisatie belicht: het proces van analyse en planning, thuiswerken en de verbouwing van het kantoor.

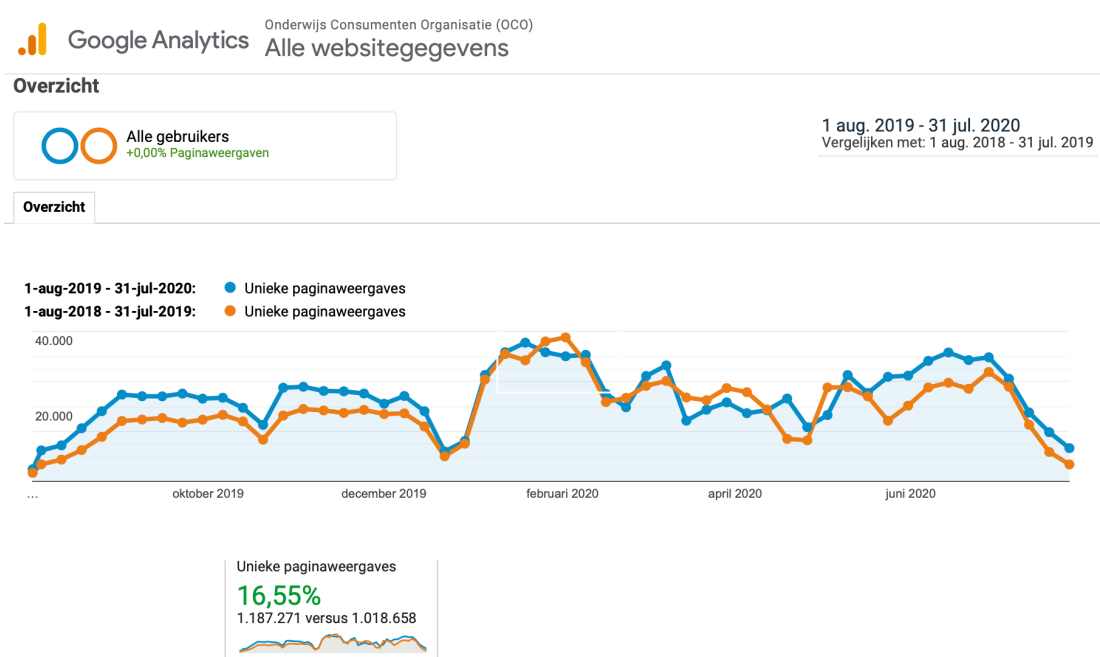
Dit verslag eindigt met een themarapportage over passend onderwijs in de context van de landelijke evaluatie van passend onderwijs en in het licht van Corona.

Amsterdam, 31 augustus 2020
Menno van de Koppel

De vijf functies uit het meerjarenplan

Functie 1 - Informatievoorziening

Voor de informatievoorziening is de website het belangrijkste kanaal. Het verkeer op de website in schooljaar 2019-2020 groeide vergeleken met het voorgaande schooljaar met 16% tot 1.187.271 unieke paginaweergaves. Vooralsnog lijkt de negatieve impact van Corona op het gebruik van de website gering.

In de periode tussen de jaarwisseling en het einde van het schooljaar (1 jan-31 jul 2020) had de website circa 680.000 unieke paginaweergaves. Ongeveer de helft daarvan bestond uit bezoek aan artikelen met vragen en antwoorden gekoppeld aan 'onderwijsleeftijden', de andere helft was verdeeld over thematische vragen en antwoorden, blogberichten, schoolkeuzeinfo en overige pagina's (zoals de homepage of de agenda).

Binnen het 'onderwijsleeftijd' gebonden deel is te zien dat het bezoek redelijk gelijk verdeeld is over de onderwijssectoren en overstapmomenten, met het VO als enige uitschieter (zie tabel op volgende pagina). Let wel dat bij de weergegeven cijfers soms enkele artikelen een grote rol spelen, zoals bijvoorbeeld het artikel 'Wat is het verschil tussen bol en bbl?' (in overstap VO-MBO) met dertigduizend unieke paginaweergaven in de gemeten periode.

Tabel

Unieke pageviews FAQ sectoren en overstapmomenten 1 januari - 31 juli 2020

	Totaal	Voor-school	naar PO	PO	PO-VO	VO	Examen VO	VO-MBO	VO-HO	MBO	MBO-HO	HO
sector	232.024	30.833		29.110		104.272				39.038		28.771
overstap	124.213		28.344		21.397		20.420	46.721	1.551		5.780	

In het tweede kwartaal van 2020 is door de nieuwe OCO redacteur een serie artikelen geschreven over wat kinderen per leerjaar leren op de basisschool. Het artikel 'Wat leert mijn kind in groep 3?' staat inmiddels op de derde positie bij Google na de zoekopdracht 'groep 3'. Dezelfde redacteur heeft ook aandacht besteed aan eerstegeneratiestudenten, hopelijk kan daar in de tweede helft van het jaar een vervolg aan worden gegeven nu het hoger onderwijs weer open gaat.

Met inzet van meerdere medewerkers is aandacht besteed aan Corona. De eerste week van de scholensluiting werd vastgelegd met 'Coronadagboek: School aan huis', met onder andere de vraag 'aan de kijkers thuis': "Hoe lang is jouw moeder in rolletjes wc-papier?". Het artikel 'Alternatieven voor schoolkamp en groep 8' genereerde in circa een maand tijd achtduizend unieke paginaweergaven. Het artikel 'Corona op school: wat zijn de regels?' verdrong het artikel 'Tot welke leeftijd moet ik naar school?' tijdelijk van de eerste plaats als meestgelezen artikel van OCO en had sinds maart ruim dertigduizend unieke paginaweergaven. Op de zoekwoordcombinatie corona+regels+school stond het artikel 19 mei zelfs op de eerste plaats bij Google, boven de rijksoverheid. Deze positie is echter niet vol te houden gezien de voortdurende stroom veranderingen.

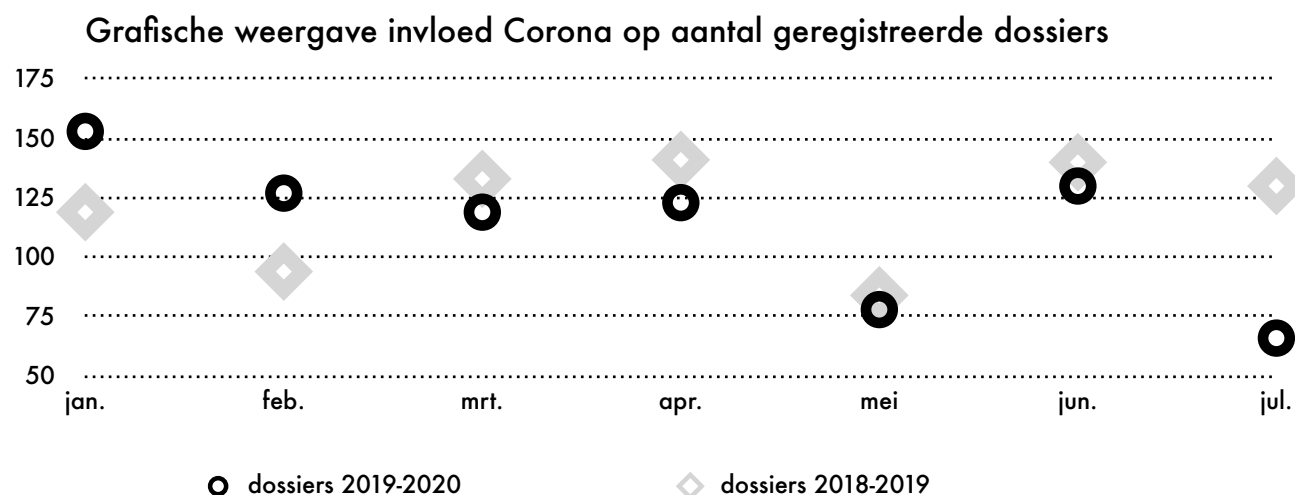
Een ander kanaal voor informatievoorziening zijn de voorlichtingen die OCO verzorgt. Er waren contacten gelegd met kinderopvangorganisaties om een serie voorlichtingen te starten gericht op de basisschoolkeuze, dit zou moeten bijdragen aan de bekendheid van OCO en een toename van het aantal dossiers bij de helpdesk van deze leeftijdsgroep. Door Corona is dit voorlopig uitgesteld. Door de jaren heen heeft OCO een reputatie opgebouwd als het gaat om voorlichtingen over de overstap po-vo, er wordt gezocht naar alternatieven voor het geval die dit najaar niet fysiek kunnen plaatsvinden: zoals een webinar of video.

Functie 2 - Individueel advies

De ambitie was dat het aantal dossiers zou stijgen, daarvoor waren in de aanvraag voor 2020 ambities geformuleerd per onderwijssector. In januari en februari lag het aantal dossiers voor de meeste sectoren op ambitieniveau.

Daarna zakte het in als gevolg van de Coronacrisis en kwam het afgelopen schooljaar uit op 1.190 dossiers. Uiteindelijk een lichte daling vergeleken met de 1.235 dossiers het schooljaar ervoor.

Een mogelijke verklaring is dat er door het afstandsonderwijs – en daarna ook de beperkte toegang tot school voor ouders – minder contact was tussen ouders en school. Het is niet ondenkbeeldig dat het afstandsonderwijs tot problemen heeft geleid die zich nog moeten openbaren en op een later moment nog tot specifieke vragen zal leiden.

In de maanden januari en februari lag het aantal dossiers ruim boven dat van het jaar ervoor, zelfs iets boven het ambitieniveau (+20% t.o.v. vorig jaar). Door de scholensluiting medio maart liep het aantal dossiers terug en zakte maart en april tot iets onder het niveau van vorig jaar. Basisscholen openden weer medio mei en het voortgezet onderwijs begin juni, in die twee maanden trok het aantal dossiers weer aan tot ongeveer het niveau van vorig jaar. In juli lag het aantal wel aanmerkelijk lager, al begon de zomervakantie vorig jaar later maar dat verklaart niet het volledige verschil.

Ook valt op dat er kort voor de zomer veel minder vragen waren dan gewoonlijk over het VO, misschien te verklaren omdat er minder zittenblijvers waren door de 'coulance' vanwege Corona, daarover zullen waarschijnlijk nog wel cijfers beschikbaar komen.

Een bijkomend probleem is dat cliënten OCO normaalgesproken vinden door te zoeken op onderwijstermen, maar nu veel zaken onzeker zijn (denk aan de afgestelde eindtoets en als gevolg daarvan het vervallen van de heroverweging van het schooladvies, of de onduidelijkheid over zittenblijven) is het lastig om vervangende content te maken, simpelweg omdat zo weinig zeker is op dit moment. In het plan voor 2021 haalt OCO de banden aan met partnerinstellingen in de stad die fysiek contact hebben met ouders in een poging de informatiebehoefte in deze onzekere periode te achterhalen.

Functie 3 - Signalering en analyse

De overstap PO-VO leverde als signaal op dat 'Wat kan ik doen als ik het oneens ben met het schooladvies' nog steeds een veelgestelde vraag is (ca 25). Dit verdient meer aandacht in de kernprocedure.

Het nieuwe werkgebied MBO leverde vragen op van studenten, ouders en professionals over studiefinanciering, aanmeldprocedure, toelatingseisen etc. Het aantal vragen over het bindend studieadvies in het MBO is in het schooljaar 2019-2020 verdubbeld ten opzichte van het schooljaar 2018-2019, de instellingen rapporteren helaas nog steeds geen cijfers over de door hun uitgebrachte negatieve bindende studieadviezen, dit blijft een aandachtspunt.

Aan het begin van de Coronacrisis kwamen ook bij OCO signalen binnen van gezinnen zonder apparatuur of toegang tot internet waardoor de kinderen niet konden deelnemen aan het afstandsonderwijs. Deze signalen zijn gedeeld met de gemeente die de scholen uitgebreid ondersteund heeft om deze problemen op te lossen.

Zie over het analyseproces nog aanvullende informatie onder het kopje 'organisatie'.

Functie 4 - Collectieve belangenbehartiging

Ouders die te maken hadden met een slechte lotingsuitslag voor hun kind zijn door OCO i.s.m. Stichting VSA ondersteund. De capaciteit was dit jaar verminderd op enkele veelgevraagde scholen zonder dat de OSVO de leden hierop heeft aangesproken, ook bleek de opgegeven capaciteit in de Keuzegids niet adequaat. Een motie van de gemeenteraad m.b.t. meer flexibiliteit in de capaciteit is – in de ogen van ouders – niet uitgevoerd. Ouders hebben geprocedeerd. De rechter heeft in het vonnis aangegeven kwesties omtrent afstemming van vraag en aanbod als een maatschappelijke en politieke discussie te beschouwen. De rechter wilde alleen toetsen aan de kernprocedure zelf en niet op het punt van de verminderde capaciteit. Daardoor hebben de ouders het kort geding verloren, maar de OSVO heeft aangegeven meer te willen doen om vraag en aanbod aan te laten sluiten en bereidt invoering van een 'Amsterdam-voorrang' voor.

Over onderwerpen als passend onderwijs, lerarentekort en Corona is veelvuldig contact geweest tussen OCO en Ouders & Onderwijs t.b.v. landelijke belangenbehartiging.

Functie 5 - Gemeentelijk beleidsadvies

Via inspreken in de gemeenteraadscommissie (20/1/2020) heeft OCO zorgen uitgesproken of ouders voldoende betrokken worden bij het denken over het lerarentekort, en of de medezeggenschapsraad instemmingsrecht wordt toegekend bij de uitwerking van de noodplannen.

Bij de heropening van de scholen na de scholensluiting vanwege Corona heeft OCO ingesproken (6/5/2020) over zorgen omtrent de gevolgen van Corona. De inspreeknotitie is verspreid aan BBO, OSVO en de samenwerkingsverbanden. Met OSVO en SWV VO is nog vervolgcontact geweest n.a.v. de inspreeknotitie.

De notitie bevat zeven punten: 1) lerarentekort weer terug, 2) voortbouwen op noodopvang voor kwetsbare leerlingen, 3) investeren in vertrouwen met Leerplicht, 4) dekkend aanbod afstandsonderwijs voor thuisblijvers en thuiszitters, 5) zorg dat schooltijden en opvang passen, 6) maak overgaan of zittenblijven niet onnodig spannend, 7) breng door Corona opgelopen achterstanden in kaart en monitor bijspijkeren. Als follow up op deze notitie zijn nog enkele reportages gepubliceerd, een daarvan is ook overgenomen op de website van het SWV VO.

De gemeente heeft geen verzoek gedaan tot het uitbrengen van 'gevraagde adviezen'.

Voortgang projecten

Versterking medezeggenschap

Het medezeggenschapsplatform Raadgevers heeft 29 januari 2020 een bijeenkomst georganiseerd getiteld 'Medezeggenschap en noodmaatregelen lerarentekort'. De bijeenkomst bestond uit een presentatie door een expert van de gemeente, een presentatie over de regelgeving door OCO en onderlinge discussie. Veel aanwezige medezeggenschappers hadden de verwachting in de nabije toekomst met noodmaatregelen te maken te krijgen, de bijeenkomst werd gezien als een goede algemene voorbereiding op het onderwerp. Intussen weten we dat zeven Amsterdamse basisscholen in het nieuwe schooljaar een 'noodplan' (gaan) invoeren.

Behalve een praktische bijdrage aan de kennis van medezeggenschappers vormde deze bijeenkomst ook onderdeel van de lobby om de medezeggenschap instemmingsrecht te geven op noodplannen, wat aan het begin van het proces nog niet vanzelfsprekend was maar intussen breed is geaccepteerd.

Versterking transparantie en dialoog

Na de jaarwisseling liepen nog achtergrondgesprekken met schoolbesturen over het in opdracht van OCO vervaardigde rapport van Oberon 'Verantwoording over onderwijskwaliteit als investering in dialoog'. Doel was om na afronding van deze gesprekken vervolgafspraken te maken met schoolbesturen over verbetering van hun jaarverslagen m.b.t. verantwoording over zelfgestelde kwaliteitsdoelen van scholen. Ook bestond na overleg met de inspectie het voornemen om een bijeenkomst te organiseren over het schoolplan. Deze plannen zijn door de Coronacrisis in de ijskast beland.

Vervolg op project Mbo-desk

Na het uitbrengen van het afsluitende rapport voor het project 'Mbo-desk' wordt door de mbo-expert van OCO voortgebouwd aan het mbo-netwerk en het geven van voorlichtingen. Dit ondervindt hinder door Corona en kan hopelijk in de tweede helft van het jaar opgepakt worden. Wat ook wordt hervat is de ontwikkeling van een kaartenspel om in te zetten bij loopbaanoriëntatie (LOB) bij de overstap vmbo-mbo.

Organisatie

Analyse en planning

OCO streeft naar continue verbetering van de informatie voor ouders en leerlingen. Tot nu toe gebeurde dit min of meer organisch aan de hand van seizoensgebonden onderwerpen. In het voorjaar is een pilot gedaan om aan de hand van gebruikersdata verbeterpunten op te sporen, zowel aan de hand van gegevens over bezoek aan de website als gegevens van dossiers bij de helpdesk. Daarbij zijn veel invalshoeken mogelijk: thema, onderwijssector, opvallende fluctuaties, dwarsverbanden, formele aspecten.

Helaas is de capaciteit om met deze gegevens aan de slag te gaan binnen OCO niet onbeperkt. Daarom bestaat de volgende stap uit het standaardiseren en kwantificeren van contentproductie in de lijn van de onderzochte mogelijkheden, dit nemen we mee naar 2021. De tweede helft van 2020 gebruiken we eerst nog om de ervaringen uit de pilot over te dragen aan het hele team. Omdat we menen dat nauwe betrokkenheid bij de ontwikkeling van kennis de kwaliteit over de hele breedte van OCO ten goede komt.

Thuiswerken

Net als iedereen kreeg ook OCO te maken met de oproep van het kabinet om zoveel mogelijk thuis te werken vanwege Corona. Dit was met name voor de helpdesk lastig, omdat normaalgesproken medewerkers van de helpdesk elkaar raadplegen bij de behandeling van dossiers. Dat moest nu allemaal op afstand gebeuren. In het nieuwe schooljaar 2020-2021 zal de helpdesk wanneer de omstandigheden dat toelaten weer starten op kantoor. Bezoek aan kantoor van de overige medewerkers zal nog beperkt blijven.

Verbouwing

Het kantoor wordt in de zomer verbouwd waarmee iets meer vloeroppervlak beschikbaar komt. Dat was noodzakelijk om bij normale bezetting arbotechnisch te voldoen aan het aantal vereiste vierkante meters per persoon. In Coronatijden wordt het ook makkelijker om bij een beperkte bezetting onderling anderhalve meter afstand aan te houden.

Passend onderwijs

– Themarapportage door Floor Kaspers

Op het terrein van passend onderwijs waren er in de eerste helft van 2020 twee belangrijke ontwikkelingen. De eerste is de opmars van het coronavirus, de tweede is de landelijke evaluatie van passend onderwijs. Verder voerde OCO een analyse uit van alle casussen op het terrein van passend onderwijs uit 2019.

Corona en passend onderwijs

Naast de vele regels, protocollen en afspraken rondom de scholensluiting, afstandsonderwijs en de heropening van de scholen gedurende de corona-crisis, waren er specifieke consequenties voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte, leerlingen die tot een risicogroep behoren of die op speciaal onderwijs zitten. Om ouders direct van informatie hierover te voorzien werd een apart artikel op de website geplaatst met informatie hierover. Onderwerpen hierbij waren zaken als leerplicht, leerlingenvervoer, aangepaste examens en de specifieke regels met betrekking tot speciaal onderwijs.

Hoewel de scholen in het nieuwe schooljaar weer 'gewoon' open gaan, zijn er twee thema's die gedurende langere tijd aandacht van OCO vragen op het snijvlak van corona en passend onderwijs.

De eerste is de werkwijze van leerplichtambtenaren bij leerlingen die tot een risicogroep behoren vanwege hun gezondheid of een gezinslid in een risicogroep hebben. Momenteel is nog onduidelijk op welke wijze bepaald wordt of een leerling wel of niet naar school kan. In de protocollen staat dat dit een beslissing is van ouders (in overleg met arts en school). Naar verwachting zal dit vragen en mogelijk discussies opleveren in de praktijk.

Een tweede thema is de inzet van afstandsonderwijs. Door corona heeft afstandsonderwijs een hoge vlucht genomen, ook al was de uitvoering hiervan tussen scholen erg divers. Voor risicoleerlingen, maar ook voor een bredere groep leerlingen die vanwege een ziekte, stoornis of verminderde belastbaarheid (tijdelijk) niet fysiek naar school kunnen, is het van belang dat afstandsonderwijs beschikbaar blijft. OCO zal zich hiervoor de komende periode inzetten. Landelijk wordt momenteel een plan ontwikkeld voor de inzet van afstandsonderwijs voor (dreigende) thuiszitters.

Evaluatie passend onderwijs

De invoering van passend onderwijs in 2014 wordt in 2020 geëvalueerd. Er is een eindrapport verschenen van het brede onderzoeksprogramma onder leiding van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Ook heeft de Onderwijsraad een advies geschreven. Ouders & Onderwijs heeft op basis van onderzoek onder ouders een aantal aanbevelingen gedaan. Het Ministerie van Onderwijs komt na het zomerreces met een eigen evaluatie. Hoewel er uiteraard verschillen zijn in de conclusies, zijn er een tweetal 'rode draden' uit de verschillende evaluaties te halen. Deze sluiten ook aan bij de hieronder beschreven analyse van de OCO dossiers over passend onderwijs.

Een eerste rode draad is dat er meer duidelijkheid moet komen over wat de lange termijn doelen zijn van passend onderwijs. De overheid zelf zou moeten komen met een visie, waarin inclusief onderwijs een belangrijke rol krijgt.

Een tweede rode draad is de behoefte aan meer landelijke richtlijnen met betrekking tot de ondersteuning, de doelgroep en de rol van samenwerkingsverbanden.

Afhankelijk van de voorstellen van het ministerie en de behandeling in de tweede kamer, zullen in 2021 of daarna veranderingen in de wetgeving of de uitvoeringsrichtlijnen van passend onderwijs worden doorgevoerd.

Een samenvatting van de verschillende rapporten wordt gepubliceerd in een blog op de website van OCO. Verder heeft OCO in een notitie en een gesprek de gemeente een aantal aandachtspunten meegegeven voor de evaluatie van passend onderwijs.

Analyse dossiers 2019 en duidelijkheid over extra ondersteuning

In maart 2020 heeft OCO de 221 dossiers uit 2019 over passend onderwijs geanalyseerd en vergeleken met schooljaar 2017-2018. De meestgestelde vragen gaan nog steeds over de aard en omvang van de extra ondersteuning die ouders van scholen kunnen verwachten. Dit is een belangrijk knelpunt voor Amsterdamse ouders, maar wordt ook landelijk gesignaleerd.

In een blog zetten we een aantal onderzoeken op een rij waaruit duidelijk blijkt dat er onvoldoende duidelijkheid is over de extra ondersteuning in passend onderwijs. Het zorgt niet alleen voor onduidelijkheid voor ouders, maar ook voor het ontbreken van inzicht in

de effectiviteit van de inzet en onduidelijkheid over waar het geld voor deze ondersteuning blijft.

De dossieranalyse is op de website geplaatst en toegezonden aan partners op het terrein van passend onderwijs in Amsterdam. De conclusies zijn besproken met diverse medewerkers van de gemeente, de Kinderombudsman, Jeugdplatform Amsterdam en de twee samenwerkingsverbanden. Samen met het Samenwerkingsverband VO kijken we naar een inzichtelijke manier om de informatie uit de schoolondersteuningsprofielen van scholen te ontsluiten.

Verwachtingen passend onderwijs voor 2021

Voor 2021 zijn er vier thema's op het terrein van passend onderwijs waar OCO in wil investeren die direct voortkomen uit bovenstaande ontwikkelingen:

- Leerplicht voor leerlingen in een risicogroep: we volgen de ontwikkelingen, verzamelen ervaringen van ouders en informeren hen over hun rechten en plichten.
- Afstandsonderwijs: we stimuleren de inzet van afstandsonderwijs voor leerlingen die hier baat bij hebben, inclusief thuiszitters, en brengen ervaringen in kaart.
- Evaluatie passend onderwijs: we volgen de uit de evaluatie voortkomende aanpassingen in wetgeving en lokale afspraken, monitoren of dit aansluit op door ouders ervaren knelpunten en blijven in gesprek hierover met gemeente en samenwerkingsverbanden.
- Extra ondersteuning duidelijker in beeld: we kijken verder met het SWV PO en VO naar verbetering in de informatievoorziening voor ouders over extra ondersteuning.

Verder zijn er nog drie ambities waar OCO in 2021 op het terrein van passend onderwijs mee aan de slag wil:

- Speciaal onderwijs, praktijkonderwijs, tussenvoorzieningen: uitbreiden van de online informatie over speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en tussenvoorzieningen voor ouders en leerlingen.
- Passend onderwijs in het mbo: mede op basis van de conclusies uit het rapport over uitschrijvingen in het mbo willen we de informatie over passend onderwijs en de ondersteuningsstructuur op het mbo verbeteren.
- Medezeggenschap en passend onderwijs: in samenwerking met de ondersteuningsplanraden en de samenwerkingsverbanden versterken van de medezeggenschap op het niveau van het samenwerkingsverband. Deze activiteiten vallen binnen het project Raadgevers.